

PILAR 3

Sparebanken Øst

31.12.12

INNHOLD

1. INNLEDNING	3
2. KAPITALDEKNINGSREGELVERKET - BASEL II	3
3. KONSERNFORHOLD OG KONSOLIDERING	4
4. ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV	5
4.1 <i>Ansvarlig kapital</i>	5
4.1.1 Morbank og konsern	5
4.1.2 AS Financiering	6
4.1.3 Oversikt over ansvarlig kapital	6
5. STYRING OG KONTROLL AV RISIKO	7
5.1 <i>Generelt om styring og kontroll av risiko</i>	7
5.2 <i>Prosess for vurdering av risikoeksponering og kapitalbehov</i>	7
6. KREDITTRISIKO	8
6.1 <i>Styring og kontroll av kredittrisiko</i>	8
6.2 <i>Samlet engasjementsbeløp</i>	8
6.3 <i>Mislighold og verdifall</i>	8
6.4 <i>Bruk av ratingbyråer</i>	9
6.5 <i>Bruk av sikkerheter</i>	9
6.5.1 <i>Samlet engasjementsbeløp som er sikret med garantier</i>	10
6.5.2 <i>Samlet engasjementsbeløp som er sikret med pant</i>	10
6.5.3 <i>Rutiner og retningslinjer for verdivurdering av sikkerheter</i>	10
6.5.4 <i>Rutiner og retningslinjer for styring av potensiell konsentrasjonsrisiko</i>	11
7. MOTPARTSRISIKO	12
7.1 <i>Styring og kontroll av motpartsrisiko</i>	12
7.2 <i>Derivater - engasjementsbeløp og virkelige verdier</i>	12
7.3 <i>Kredittderivater</i>	12
7.3.1 <i>Spesifikasjon av kredittderivater – nominell verdi</i>	12
7.4 <i>Rutiner og retningslinjer for sikkerhetsstillelse</i>	12
8. MARKEDSRISIKO	13
8.1 <i>Styring og kontroll av markedsrisiko</i>	13
8.2 <i>Egenkapitalposisjoner utenfor handelsporteføljen</i>	13
8.3 <i>Renterisiko utenfor handelsporteføljen</i>	14
9. STYRING OG KONTROLL AV OPERASJONELL RISIKO	15
10. STYRING OG KONTROLL AV ØVRIGE RISIKOER	16

1. INNLEDNING

Kapitaldekningsregelverket stiller blant annet krav om offentliggjøring av informasjon om risikostyring, risikoeksponering og soliditetsforhold. Dette dokumentet oppfyller Sparebanken Østs informasjonsplikt etter dette regelverket.

Dette dokumentet oppdateres årlig og publiseres samtidig med bankens årsrapport. Oppdatert informasjon om kapitalkrav og ansvarlig kapital oppdateres kvartalsvis og offentliggjøres i form av note til bankens kvartalsregnskap.

Alle beløp i dokumentet er angitt i 1.000 NOK, med mindre noe annet er spesifisert.

2. KAPITALDEKNINGSREGELVERKET - BASEL II

Det gjeldende kapitaldekningsregelverket trådte i kraft 1. januar 2007, med en overgangsordning som gjorde det mulig å utsette implementeringen av regelverket til 1. januar 2008. Sparebanken Øst gjorde bruk av overgangsordningen og beregnet og rapporterte derfor kapitaldekning etter de såkalte Basel II-reglene fra og med 2008.

Kapitaldekningsregelverkets bestemmelser fremgår av Finansieringsvirksomhetsloven §§2-9, 2-9a, 2-9b, 2-9c og 2-9d, samt Kapitalkravsforskriften, Beregningsforskriften og Konsolideringsforskriften.

Basel II-reglene består av tre pilarer. Pilar 1 omfatter det regulatoriske minimumskravet til kapitaldekning. Det samlede beregningsgrunnlaget er summen av beregningsgrunnlagene for kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Den enkelte bank gis anledning til å velge ulike metoder for fastsettelse av beregningsgrunnlaget. Noen av metodene forutsetter forhåndsgodkjennelse fra Kredittilsynet. Sparebanken Øst benytter følgende metoder for fastsettelse av beregningsgrunnlaget:

Kredittrisiko:	Standardmetoden
Markedsrisiko:	Standardmetoden
Operasjonell risiko:	Basismetoden

Lovens minimumskrav til kapital tilsvarer 8 % av samlet beregningsgrunnlag. Samlet ansvarlig kapital er summen av kjernekapital og tilleggs kapital. Ansvarlig kapital, kapitalkrav og kapitaldekning er beskrevet og spesifisert i dokumentets kapittel 4.

Pilar 2 av regelverket omfatter kravene til bankenes egen prosess for vurdering av risiko og nødvendig kapital. Sparebanken Østs prosess for vurdering av risikoprofil og kapitalbehov er beskrevet i dokumentets kapittel 5.2. I tillegg gir pilar 2 retningslinjer for myndighetenes vurderingsprosess.

Pilar 3 omfatter kravene til offentliggjøring av informasjon. Som nevnt innledningsvis oppfyller dette dokumentet bankens plikt til offentliggjøring av informasjon etter denne delen av kapitaldekningsregelverket.

3. KONSERNFORHOLD OG KONSOLIDERING

Konsernet Sparebanken Øst består, i tillegg til morselskapet Sparebanken Øst, av følgende fullt konsoliderte selskaper:

Navn	Bokført verdi	Eierandel	Andel av stemmerett	Forretningskontor	Type virksomhet
AS Finansiering	83,4 mill.	100 %	100 %	Oslo	Finansiering, leasing
Sparebanken Øst Eiendom	70,8 mill.	100 %	100 %	Drammen	Eiendom (kjøp, salg, utleie og utvikling)
Øst Prosjekt AS	12,0 mill.	100 %	100 %	Drammen	Industri- og handelsvirksomhet
Sparebanken Øst Boligkreditt AS	450,0 mill.	100 %	100 %	Drammen	Boliglån

Samtlige datterselskap er konsolidert etter oppkjøpsmetoden. Samme metode benyttes i den konsoliderte kapitaldekningsberegningen.

Adgangen til overføring av kapital eller tilbakebetaling av gjeld mellom selskapene i konsernet reguleres av den til enhver tid gjeldende lovgivning for bransjen.

4. ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV

4.1 Ansvarlig kapital

4.1.1 Morbank og konsern

Morbanken og konsernet har følgende typer kjernekapital og tilleggskapital:

<i>Post</i>	<i>Kort beskrivelse</i>
Innskutt egenkapital	Omfatter innbetalt egenkapital inkludert overkurs (overkursfondet).
Opptjent egenkapital	Samlede tilbakeholdte resultater over tid. Omfatter sparebankens fond, utjevningfond, gavefond og annen egenkapital. Utjevningfondet kan benyttes til utbetaling av utbytte til egenkapitalbevisiere. Gavefondet kan benyttes til utdeling av midler til veldedige formål.
Fondsobligasjoner	Hybridkapital som kan inngå i kjernekapitalen
Ansvarlig lånekapital	Lån med særlige betingelser i tilleggskapitalen

Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital

Opptatt dato	Valuta	Beløp i valuta (1000 kr)	Bokført i NOK	Rentevilkår	Forfall	Dato for evt. call
27.05.2008	NOK	200.000	199.719	3m nibor + 175 bp	28.05.2018	27.05.2013

Fondsobligasjonslån

Opptatt dato	Valuta	Beløp i valuta	Bokført i NOK	Rentevilkår	Forfall	Dato for evt call
25.06.2004	NOK	200.500	201.478	3m nibor + 250 bp	31.12.2099	25.06.2014
25.06.2004	NOK	99.500	98.956	3m nibor + 250 bp	31.12.2099	25.06.2014

4.1.2 AS Financiering

AS Financierings ansvarlige kapital består av innbetalt aksjekapital og tilbakeholdt overskudd. Tidligere ansvarlig lån er omgjort til egenkapital.

4.1.3 Oversikt over ansvarlig kapital

Tall i 1.000.

	Konsern	Sparebanken Øst	Sparebanken Øst Boligkreditt	AS Financiering
Egenkapitalbeviskapital	207.312	207.312	266.500	80.000
Overkursfond	387.778	387.778	183.490	0
Sparebankenes fond	1.010.476	1.010.476	0	0
Andre fond som inngår i kjernekapitalen	449.361	286.468	53.443	72.657
Fondsobligasjoner inntil 15 %	308.433	308.433	0	0
Annen kjernekapital	0	0	0	0
<i>Fradrag i kjernekapitalen</i>	<i>-62.194</i>	<i>-74.287</i>	<i>0</i>	<i>-3.762</i>
<i>50/50-fradrag i kjernekapitalen</i>	<i>-110.870</i>	<i>-102.750</i>	<i>0</i>	
Netto kjernekapital	2.190.296	2.023.430	503.433	148.896
Fondsobligasjoner utover 15 %	0	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	199.919	199.919	0	30.000
Urealiserte gevinster IFRS	33.245	33.245	0	0
<i>50/50-fradrag i tilleggskapitalen</i>	<i>-110.870</i>	<i>-102.750</i>	<i>0</i>	
Netto tilleggskapital	122.294	130.414	0	30.000
Netto ansvarlig kapital	2.312.590	2.153.844	503.433	178.896
Kapitaldekning	15,68 %	16,68 %	16,39 %	13,60 %
Kjernekapitaldekning	14,85 %	15,67 %	16,39 %	11,29 %

4.2 Kapitalkrav

Tall i 1.000.

Spesifikasjon av kapitalkravet (8 % av beregningsgrunnlaget)	Konsern	Sparebanken Øst	Sparebanken Øst Boligkreditt	AS Financiering
<i>Stater og sentralbanker</i>	0	0	0	0
<i>Lokale og regionale myndigheter</i>	12.068	12.068	0	0
<i>Institusjoner</i>	40.467	239.109	3.989	208
<i>Foretak</i>	287.667	287.667	0	311
<i>Massemarkedsengasjement</i>	127.018	34.657	0	90.836
<i>Pantesikkerhet i eiendom</i>	505.313	292.243	238.190	0
<i>Forfalte engasjement</i>	26.852	26.852	0	2.297
<i>Obligasjoner med fortrinnsrett</i>	14.363	22.213	0	0
<i>Andeler i verdipapirfond</i>	8.069	8.069	0	0
<i>Øvrige engasjement</i>	80.570	43.710	2.801	1.432
<i>Verdipapirisering</i>	5.712	5.712	0	0
Sum kredittrisiko	1.108.100	972.300	294.980	95.096
Valutarisiko	0	0	0	0
Operasjonell risiko	96.266	83.497	776	10.439
Fradrag i kapitalkravet	-24.464	-22.895	0	-270
Samlet kapitalkrav	1.179.902	1.032.902	244.980	105.265

5. STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

5.1 Generelt om styring og kontroll av risiko

Det henvises til note 5 i bankens årsrapport for beskrivelse av styring og kontroll med risiko.

Mer detaljert informasjon om styring og kontroll av den enkelte type risiko er angitt i de påfølgende kapitler.

5.2 Prosess for vurdering av risikoeksponering og kapitalbehov

Prinsippdokument for total kapitalvurdering (TKV) i Sparebanken Øst har nedfelt at rapportering av risiko og kapitalbehov skal benyttes i styringen av bankens risikoeksponering. Bankens vurdering av risikoeksponering og kapitalbehov gjennomføres på årlig basis på konsernnivå. Bankens TKV-rapportering er en del av beslutningsgrunnlaget for strategiske valg.

Ledere med ansvar for å styre risiko i alle deler av virksomheten involveres ved rapportering av risiko og kapitalbehov til styret og administrasjonen. Årlig kvalitetssikres TKV-prosessen og beregningene av bankens internrevisor.

Følgende risikoer gjennomgås og vurderes:

- Kreditt og motpartsrisiko
- Operasjonell risiko
- Markedsrisiko, herunder rente-, valuta- og likviditetsrisiko
- Renommé risiko
- Politisk risiko
- Strategisk risiko

Banken har på plass en kapitalplan som viser bankens målsettinger for minimumskapital, hvordan denne ønskes sammensatt av ulike typer ansvarlig kapital og planer for å opprettholde soliditeten over tid.

6. KREDITTRISIKO

6.1 Styring og kontroll av kredittrisiko

Det vises til note 5 i årsrapporten for beskrivelse av styring og kontroll av kredittrisiko.

6.2 Samlet engasjementsbeløp

Bankens samlede engasjementsbeløp etter fradrag for nedskrivninger utgjør:

Tall i mill.

	Utlån og trukne kreditter	Ubenyttede bevilgninger	Garantier	Sum
Beløp pr 31.12.11	22.708	1.081	214	24.003
Gjennomsnittlig beløp for 2011	22.518	1.061	300	23.879

Samlet engasjementsbeløp fordelt pr geografisk område fremgår av note 11 og 16 til årsregnskapet. Samlet engasjementsbeløp fordelt pr bransje fremgår av note 11.

Engasjementsbeløp fordelt etter gjenstående løpetid fremgår under Likviditetsrisiko i note 18 til konsernets årsregnskap.

6.3 Mislighold og verdifall

For regnskapsformål defineres misligholdte engasjementer som engasjementer hvor det foreligger restanser på mer enn 90 dager.

Definisjon av verdifall som benyttes for regnskapsformål, samt beskrivelse av metodene som benyttes for å fastsette verdiendringer og nedskrivninger fremgår under Utlån i note 2 til konsernets årsregnskap.

Oversikt over engasjementsbeløp for engasjement med nedskrivning eller mislighold fremgår av note 11,12,13,15 og 16 til årsregnskapet.

Brutto engasjementsbeløp der det er foretatt nedskrivning, misligholdte engasjementer og tilhørende nedskrivninger er vist nedenfor fordelt på geografiske områder:

	Engasjementer med nedskrivning	Hvorav misligholdte engasjementer	Nedskrivninger
Drammen	5.817	5.777	4.046
Nedre Eiker	6.354	4.178	1.122
Øvre Eiker	38.765	17.157	13.552
Oslo	21.232	17.332	13.156
Akershus	25.910	25.891	11.394
Vestfold	62.208	14.948	7.007
Østfold	10.950	10.581	7.186
Buskerud for øvrig	4.430	3.497	2.184
Resten av landet	29.421	28.821	17.549
Utlandet	948	948	833
Sum	206.032	129.129	78.029

Beskrivelse av ulike type nedskrivninger og verdiendringer fremgår av note 2 i årsrapporten.

Utvikling i samlede nedskrivninger på utlån og garantier fremgår av note 13 og 16 i årsrapporten. Det samme gjør årets nedskrivninger og gjenvinning på tidligere års nedskrivninger.

6.4 Bruk av ratingbyråer

Banken gjør ikke bruk av ratingbyråer ved fastsettelse av vektingen av engasjementene i forbindelse med beregningen av kapitalkravet.

6.5 Bruk av sikkerheter

Ved fastsettelse av vektingen av engasjementene i forbindelse med beregningen av kapitalkravet er følgende hovedtyper av pant benyttet:

- pant i innskudd,
- pant i bolig- og fritidseiendom

Videre er følgende typer av garantister benyttet i forbindelse med beregningen av kapitalkravet:

- banker og andre kredittinstitusjoner

Garantiene er til dels avgitt av Garantiinstituttet for Eksportkreditt (GIEK) og delvis av en større skandinavisk finansinstitusjon.

6.5.1 Samlet engasjementsbeløp som er sikret med garantier

Tall i 1.000.

	Samlet engasjement	Andel som er sikret med garantier
<i>Institusjoner</i>	242.000	142.000
<i>Foretak</i>	110.000	45.000
Sum	352.000	187.000

6.5.2 Samlet engasjementsbeløp som er sikret med pant

Tabellen viser samlet engasjementsbeløp og andel sikret med pant, der pantet sikrer kapitallettelser i minimumskravet.

Tall i 1.000.

	Samlet engasjement	Andel som er sikret med pant
<i>Stater og sentralbanker</i>	0	0 %
<i>Lokale og regionale myndigheter</i>	0	0 %
<i>Offentlig eide foretak</i>	0	0 %
<i>Institusjoner</i>	0	0 %
<i>Foretak</i>	0	0 %
<i>Massemarkedsengasjement</i>	0	0 %
<i>Pantesikkerhet i bolig- og fritidseiendom</i>	17.840.343	98 %
<i>Pantesikkerhet i næringsseiendom</i>	0	0 %
<i>Forfalte engasjement</i>	0	0 %
<i>Øvrige engasjement</i>	0	0 %
Sum	17.840.343	98 %

6.5.3 Rutiner og retningslinjer for verdivurdering av sikkerheter

Privatmarkedet:

Privatengasjementer blir risikoklassifisert etter følgende vekter:

Økonomi (gjeldsgrad) 10 %

Sikkerhet 25 %

Interne forretningsmessige faktorer (netto likviditet/ risikoscore) 65 %

Det benyttes 5 risikoklasser A - E, hvorav A er best

Risikoklassifisering foretas ved kredittvurdering av et engasjement, dvs. i første rekke når en søknad på kunde foreligger til behandling. Risikoklassifisering kan også forekomme dersom det, av en eller annen grunn, foreligger ny dokumentasjon fra kunden på ett eller flere områder som er med i risikoklassifiseringen. Typisk er dette dersom kunden innleverer ny verdivurdering på pantobjektet.

Dersom den uklassifiserte porteføljen overstiger en viss prosentvis ramme av totalporteføljen vil de uklassifiserte engasjementene bli reklassifisert.

Det foreligger ingen rutine for eventuell årlig gjennomgang og reklassifisering av porteføljen.

Bedriftsmarkedet:

Næringslivsengasjementer på NOK 500.000,- og høyere blir risikoklassifisert iht. tre hovedområder og med følgende vekter:

Økonomi	55 %
Sikkerhet	25 %
Forretningsmessige forhold	20 %

Det benyttes 5 risikoklasser fra A - E, der A er beste og E svakeste karakter.

Risikoklassifisering blir gjennomført ved fremleggelse av ny kredittsak. Risikoklassifisering vil videre blir foretatt ved innhenting eller innsendelse av årsregnskap eller annen relevant informasjon fra kunde som kan påvirke risikoklassifiseringen. I tillegg vil alle engasjementer i risikoklasse A, B og C bli risikovurdert årlig.

Utover dette vil engasjementer på minst 20 mill. bli vurdert med hensyn til klassifisering hvert kvartal i hver seksjon.

6.5.4 Rutiner og retningslinjer for styring av potensiell konsentrasjonsrisiko

Privatmarkedet:

Privatmarkedet har spesifikke rammer for andelen lån innenfor den enkelte risikoklasse. Dersom vi ser at porteføljene på de "dårligste" risikoklassene nærmer seg brudd på rammer iverksettes tiltak. Ingen slike rammebrudd har til nå funnet sted.

Søknader fra kunder i DinBank.no på inntil 4 mill. innvilges av avdelingsbanksjef i DinBank. Søknader fra kunder på inntil 6 mill. innvilges i PM Kreditt. Større engasjementer enn dette løftes ihht. fullmaktshierarki. Engasjement inntil 30 mill. kan besluttes av adm.dir. Større engasjementer enn dette behandles i styret. Vurderinger av sikkerheter er omtalt i kreditthåndbok PM, og foretas i forbindelse med kredittvurdering av lånesaker.

Bedriftsmarkedet:

Bedriftsmarkedsavdelingen har fastsatte rammer for bransjemessige engasjementsvolum. Måling foretas hver måned. Bedriftsmarkedsavdelingen har fastsatte rammer for konsentrasjon mot store engasjementer i porteføljen. Måling foretas hver måned. Likeledes foreligger strategisk fastsatte rammer for enkeltengasjementers volum. Måling foretas løpende ved hver søknad om lån/kreditt. Det foreligger videre detaljerte retningslinjer for vurdering av sikkerheter innenfor hver type sikkerhet. Måling foretas av saksbehandler og kontrolleres av besluttsende organ.

7. MOTPARTSRISIKO

7.1 Styring og kontroll av motpartsrisiko

Styring og kontroll med motpartsrisiko er omtalt i note 5 i årsrapporten

7.2 Derivater - engasjementsbeløp og virkelige verdier

	Engasjements- beløp	Brutto virkelig verdi (før motregning og sikkerheter)	Netto virkelig verdi (etter motregning og sikkerheter)
Derivater i bankporteføljen	268.031	115.370	115.370
Sum	268.031	115.370	115.370

7.3 Kredittderivater

7.3.1 Spesifikasjon av kredittderivater – nominell verdi

Tall i 1.000.

	Kjøpt beskyttelse	Solgt beskyttelse
Syntetisk verdipapirisering	0	242.000
Sum kredittderivater holdt for egne eksponeringer	0	242.000
Sum kredittderivater på vegne av andre	0	0
Sum	0	242.000

Banken har inngått en avtale med Eksportfinans ASA som innebærer overføring av kredittrisiko fra Eksportfinans ASA til Sparebanken Øst. Kredittrisikoen som overføres er knyttet til en portefølje av obligasjoner og sertifikater i Eksportfinans ASA.

Deler av beløpet i kredittderivatet er igjen garantert av en annen finansinstitusjon. Se avsnitt 6.5 om bruk av sikkerheter.

7.4 Rutiner og retningslinjer for sikkerhetsstillelse

Ved all derivathandel med kunder stilles det krav om sikkerhet. Derivathandel med kunder er begrenset til kun å omfatte kjøp og salg av valuta på termin og rentebytteavtaler.

Hovedregelen er at det skal stilles sikkerhet for 8-10 % av terminbeløpet i valuta. For terminkontrakter ut over ett år skal det stilles i minimum 2 % i tillegg. For enkelte valutaer beregnes ytterligere risikotillegg.

8. MARKEDSRISIKO

8.1 Styring og kontroll av markedsrisiko

Styring og kontroll med markedsrisiko er beskrevet i note 5 i årsrapporten.

8.2 Egenkapitalposisjoner utenfor handelsporteføljen

Beskrivelse av regnskapsprinsipper som benyttes for håndtering av egenkapitalinvesteringer utenfor handelsporteføljen fremgår under Egenkapitalinstrumenter i note 2 til konsernets årsregnskap. Metoder og sentrale forutsetninger som benyttes for verdivurdering av egenkapitalinvesteringer utenfor handelsporteføljen er beskrevet samme sted.

Tall i 1.000

	Bokført verdi	Virkelig verdi
Investeringer med tanke på gevinst	22.559	22.559
Strategiske investeringer	454.587	454.587
Sum	477.146	477.146

	Bokført verdi	Virkelig verdi
Aksjer	20.184	20.184
Egenkapitalbevis	2.375	2.375
Sum børsnoterte	22.559	22.559
Unoterte egenkapitalinstrumenter i diversifiserte porteføljer	121.349	121.349
Øvrige engasjementer	333.328	333.328
Sum	477.146	477.146

Samlet realisert gevinst på egenkapitalposisjoner i 2012	0
Samlet realisert tap på egenkapitalposisjoner i 2012	17.433
Samlet urealisert gevinst pr 31.12.2012	22.730
Herav inkludert i kjernekapitalen pr 31.12.2012	17.442
Herav inkludert i tilleggskapitalen pr 31.12.2012	2.380
Samlet urealisert tap pr 31.12.2012	0

8.3 Renterisiko utenfor handelsporteføljen

Følgende posisjoner er det knyttet renterisiko til:

Type posisjon	Beskrivelse
Utlån til- og innskudd fra kunder med flytende rente	På grunn av lovbestemte varslingsfrister er det knyttet en viss renterisiko også til utlån til og innskudd fra kunder med flytende rente. Regelverket tilsier at renteøkning på utlån i forbrukerforhold må varsles med minst 6 ukers frist og rentenedsettelse på innskudd med minst 2 ukers frist.
Utlån til og innskudd fra kunder med fast rente	Rentevilkårene for utlån til og innskudd fra kunder med fast rente er bundet for en nærmere avtalt periode.
Plasseringer i sertifikater og obligasjoner	Sertifikater og obligasjoner har renteklausuler som gjør at rentevilkårene er bundet enten i hele lånets løpetid eller at regulering finner sted med fastsatte tidsintervaller.
Utlån til og innskudd fra kredittinstitusjoner	Utlån til og innskudd fra kredittinstitusjoner har renteklausuler som gjør at rentevilkårene er bundet enten i hele lånets løpetid eller at regulering finner sted med fastsatte tidsintervaller.
Sertifikat- og obligasjonslån, ansvarlig lån og fondsobligasjonslån	Sertifikat- og obligasjonslån, ansvarlig lån og fondsobligasjonslån har renteklausuler som gjør at rentevilkårene er bundet enten i hele lånets løpetid eller at regulering finner sted med fastsatte tidsintervaller.
Derivater (rentebytteavtaler, valutaterminer)	Rentebytteavtaler er avtaler om å bytte bort en forpliktelse til å betale en fast rente i en angitt tidsperiode mot å betale en flytende rente i samme periode eller motsatt. Valutaderivater inneholder implisitt en renterisiko på forskjellen i utviklingen i markedsrentene for de valutaslagene derivatet er relatert til.

Som følge av at rentevilkårene for de ulike posisjonene, som beskrevet ovenfor, er bundet i en kortere eller lengre tidsperiode oppstår det en gevinst eller et tap for banken når markedsrentene for de tilsvarende tidsperiodene endrer seg.

Innenfor bestemte tidsintervaller kan banken ha netto eiendels- eller gjeldseksponeering. Renterisiko måles ved å beregne effekten av parallelle skift i rentekurven på 1 og 2 prosentpoeng. En slik endring av rentekurven vil gi resultat effekt både gjennom endret nettorente og ved at verdien av balanseposter endrer seg. Renterisikoen måles hvert kvartal.

Eksponeering mot renterisiko er vist i note 17 i årsrapporten.

9. STYRING OG KONTROLL AV OPERASJONELL RISIKO

Sparebanken Øst ønsker generelt å holde en lav risikoprofil. Banken ønsker å ha et bevisst og mest mulig målbart forhold til den risiko vi har eller påtar oss. Banken skal følge opp sin risikoutvikling gjennom systematisk, kvartalsvis gjennomgang og rapportering av risiko innen alle de vanlige områdene:

- Kredittrisiko
- Markedsrisiko
- Likviditetsrisiko
- Operasjonell risiko

Sparebanken Øst ønsker å utvikle sine medarbeidere til å møte fremtidige krav til kompetanse og omstilling. Banken skal ha høye etiske krav gjennom alle ledd i virksomheten.

Bankens operasjonelle risiko beregnes kvantitativt i kapitaldekningen i Pilar 1 etter basismetoden som er nærmere beskrevet i Kapitalkravforskriften.

I tradisjonell forstand er imidlertid styring av operasjonell risiko noe langt mer. Det er en prosess som omfatter en kvalitativ identifisering av risiko, måling, behandling, overvåking og oppfølging gjennom hele organisasjonen slik at våre mål med driften oppnås og bidrar til kvalitetsforbedring i alle ledd i virksomheten.

Styring av operasjonell risiko skjer blant annet gjennom automatiske og manuelle kontroller integrert i den løpende drift, opplæring, informasjon/beslutningsgrunnlag, lederovervåking og rapportering. Prosessenes gjennomføring er beskrevet detaljert i et rutineverk som blir løpende oppdatert sammen med bankens øvrige instruksverk. Kontrollelementer for øvrig kan være godkjenning, fullmakter, verifikasjoner, avstemninger, gjennomgang av driftsresultater, budsjettavvik, sikring av aktiva, arbeidsdeling, tilgangskontroller med mer.

Rapportering av etterlevelse av de interne prosesser på vesentlige virksomhetsområder skjer kvartalsvis til styret på grunnlag av innkomne evalueringer fra avdelingene. IKT foretar en kvartalsvis Cobit analyse. I tillegg gjennomfører internrevisjonen kontroller etter en årsplan godkjent i styret. Ledere avgir årlig en bekreftelse på at internkontroll er gjennomført til administrerende direktør som forelegger denne for styret.

10. STYRING OG KONTROLL AV ØVRIGE RISIKOER

Styring og kontroll med likviditets- og valutarisiko er beskrevet i note 5 i konsernets årsrapport.